SIRA CONSULTING

MKB-indicatorbedrijf: De aannemer

Deelrapport bij het project "Financiële doorlichting naar de regeldruk in het mkb"

MKB-indicatorbedrijf: De aannemer

Deelrapport bij het project "Financiële doorlichting naar de regeldruk in het mkb"

Auteurs

Peter Bex

Eva de Beet

Sira Consulting B.V. is inhoudelijk verantwoordelijk voor deze rapportage. De in deze rapportage opgenomen teksten en onderzoeksresultaten mogen uitsluitend worden gebruikt als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm ook, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Sira Consulting B.V.. Sira Consulting B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**6**
2	**Methodiek MKB-indicatorbedrijven**	**7**
2.1	Regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf	7
2.2	Onderzoeksmethode en verantwoording	10
3	**Sector en verplichtingen**	**12**
3.1	De bouwsector	12
3.2	Het MKB-indicatorbedrijf de aannemer	13
3.3	Wettelijke verplichtingen	14
4	**De regeldruk van de aannemer**	**18**
4.1	De regeldrukkosten	18
4.2	De werkbaarheid (beleefde regeldruk)	22
5	**Van knelpunten naar oplossingen**	**25**
5.1	Regeldruk versus werkbaarheid	25
5.2	Beslisboom regeldrukreductie	31
6	**Samenvatting regeldruk aannemer**	**34**

Bijlagen

I	Overzicht wettelijke verplichtingen MKB-indicatorbedrijf aannemer	37
II	Matrix ingevuld per verplichting	38

1 Inleiding

Het kabinet zet in op een merkbare en tegelijkertijd meetbare aanpak van de regeldruk voor bedrijven. Een belangrijke bouwsteen in het nieuwe regeldrukprogramma is om meetbaar de balans op te maken wat de regels zijn waar een ondernemer in de praktijk mee te maken krijgt, tegen welke knelpunten hij of zij aanloopt en wat het kost aan lasten. Het kabinet wil dit meetbaar maken op het niveau van de individuele ondernemer en op basis daarvan inzicht krijgen waar de regeldruk minder of de uitvoering beter kan.

De MKB-indicatorbedrijvenaanpak

Een MKB-indicatorbedrijf staat model voor een mkb-onderneming uit een specifiek geselecteerde sector. Per wettelijke verplichting is bepaald wat deze jaarlijks kost en in welke mate deze werkbaar is. Dit inzicht wordt gebruikt om aangrijpingspunten te vinden om de regeldruk te reduceren. Hierbij is het uitgangspunt dat het reduceren van de regeldruk voor een verplichting van het MKB-indicatorbedrijf ook zijn weerslag heeft op de regeldruk voor andere bedrijven waarop deze verplichting van toepassing is.

De MKB-indicatorbedrijvenaanpak is toegepast in zes sectoren, te weten:

- Winkelambacht (de kapsalon);
- Horeca (het hotel);
- Retail (de modewinkel);
- Metaal (de machinefabrikant);
- Bouw (de aannemer);
- Voedingsmiddelindustrie (de vleeswarenproducent).

In dit deelrapport is de regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer samengevat. Hierbij is aangegeven welke verplichtingen de meeste regeldruk veroorzaken. Het rapport is tot stand gekomen in samenwerking met bedrijven uit de sector- en brancheorganisaties Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland. De resultaten van de zes MKB-indicatorbedrijven zijn geanalyseerd in het hoofdrapport "Regeldruk MKB-indicatorbedrijven in zes sectoren". In het hoofdrapport zijn de resultaten van zes MKB-indicatorbedrijven samengevat en suggesties gedaan om de regeldruk met deze aanpak structureel te verminderen en te monitoren.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een samenvatting opgenomen met de uitgangspunten en methodiek die is gebruikt om de regeldruk te bepalen van het MKB-indicatorbedrijf. Hoofdstuk 3 beschrijft vervolgens de sector, het geselecteerde MKB-indicatorbedrijf en de verplichtingen die daarop van toepassing zijn. Hoofdstuk 4 geeft een samenvatting van de regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf in termen van regeldrukkosten en werkbaarheid.

In hoofdstuk 5 is de regeldruk geanalyseerd en aangegeven hoe de verschillende verplichtingen de regeldruk beïnvloeden. In samenspraak met de brancheorganisatie Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland en deelnemende bedrijven zijn op basis van deze analyse 10 verplichtingen geselecteerd met prioriteit voor een regeldrukreductieprogramma. Tenslotte geeft hoofdstuk 6 een samenvatting van onderzoeksbevindingen.

2 Methodiek MKB-indicatorbedrijven

2.1 Regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf

Het MKB-indicatorbedrijf

Het MKB-indicatorbedrijf is een analyse-instrument dat model staat voor bedrijven die binnen een deel van een bepaalde sector werkzaam zijn. Het is een fictief bedrijf, waarvan de bedrijfskenmerken zijn samengesteld. Het MKB-indicatorbedrijf binnen een sector is zodanig gemodelleerd dat het dient te voldoen aan het overgrote deel van de verplichtingen (peildatum 1 juli 2022). De regeldruk is vervolgens bepaald op basis van gesprekken met bedrijven (met personeel) die voor wat betreft hun activiteiten en/of omvang op het MKB-indicatorbedrijf lijken.

Binnen een sector is vaak sprake van bedrijven die in omvang verschillen. Zo bestaat een groot deel van de kapperssector uit zzp'ers, een kleiner deel uit ondernemers met personeel en nog een kleiner deel uit grote ketenbedrijven. Ook kunnen de activiteiten binnen een sector verschillend zijn. Zo bestaat de sector horeca uit hotels, restaurants en cafés. Het principe van het MKB-indicatorbedrijf is erop gericht om inzicht te geven in de regeldruk van zoveel mogelijk wettelijke verplichtingen waarmee de sector te maken heeft. Bij de keuze van het MKB-indicatorbedrijf staat dus het aantal verplichtingen dat van toepassing is centraal.

Hoe groter de verschillen tussen de bedrijven binnen een sector zijn, hoe groter de kans dat het MKB-indicatorbedrijf niet alle verplichtingen van de hele sector afdekt. De berekende regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf is dus geen gemiddelde van de sector. Dat zou geen recht doen aan de verschillen binnen een sector en is onderzoekstechnisch niet verantwoord. De berekende regeldruk geeft wel een indicatie van de regeldruk waar een bedrijf binnen de sector tegenaan kan lopen, maar kan tussen bedrijven onderling dus in omvang verschillen.

De regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf is per verplichting beoordeeld aan de hand van (1) de regeldrukkosten en (2) de werkbaarheid. In deze deelrapportage is op hoofdlijnen een toelichting gegeven over de wijze waarop de regeldruk is bepaald. Een uitgebreidere beschrijving van de methodiek en hoe deze is toegepast, is opgenomen in het hoofdrapport.

Ad 1. De berekening van de regeldrukkosten

De berekening van de regeldrukkosten is gedaan conform de definities en uitgangspunten zoals voorgeschreven in het Handboek Meting Regeldrukkosten[1]. De belangrijkste uitgangspunten zijn hieronder samengevat.

- Het gaat om alle geldende verplichtingen per 1 juli 2022. In het onderzoek zijn alle geldende wettelijke verplichtingen meegenomen. Dit is inclusief verplichtingen uit Europese regels of vanuit gemeentelijke, provinciale of waterschap verordeningen.
- De regeldrukkosten per verplichting worden uitgedrukt in € per jaar. Om de regeldrukkosten te bepalen zijn de kosten per verplichting (P) berekend, door de tijdsbesteding te vermenigvuldigen met het interne tarief, plus eventuele externe kosten

[1] Handboek Meting Regeldrukkosten is een publicatie van het ministerie van Economische Zaken en klimaat, januari 2018

(conform de handleiding). Om de regeldruk in € per jaar te bepalen, wordt de P vermenigvuldigd met het aantal keer dat de verplichting per jaar moet worden uitgevoerd.

De frequentie kan variëren van 12 (zoals bij de maandelijks verplichte loonaangifte) tot 1/4 wanneer een verplichting een keer per vier jaar voorkomt (bijvoorbeeld de frequentie van het aantal keer dat een ondernemer te maken krijgt met iemand die langdurig ziek is).

- Business as usual (BAU) is geen regeldruk. Wanneer een ondernemer een verplichting ook zou doen zonder dat dit verplicht is, is sprake van business as usual. De regeldruk wordt hiervoor gecorrigeerd. Zo is het uitbetalen van loon een wettelijke verplichting die iedere ondernemer zonder meer zou doen. De BAU is daarmee 100% en dus is de regeldruk nul. Per verplichting is bepaald of sprake is van BAU waarbij is gewerkt met de standaard percentages 100, 75, 50, 25 of 0.
- Er wordt uitgegaan van 100% naleving (compliance). Voor de berekening van de regeldrukkosten is ervan uit gegaan dat het MKB-indicatorbedrijf alle verplichtingen naleeft. Vanuit het onderzoek weten we dat ondernemers onbewust en soms bewust niet alle verplichtingen volledig naleven. In de berekening is hiermee geen rekening gehouden.

  Dit betekent overigens niet dat de berekening van de regeldrukkosten een structurele overschatting is van de praktijk. In principe zouden de ondernemers immers aan de verplichting moeten voldoen. Indien sprake is van het structureel niet naleven van een verplichting, kan wel de vraag worden gesteld of met de verplichting het beoogde beleidsdoel doelmatig en doeltreffend wordt gerealiseerd. Kortom, het niet naleven van verplichtingen kan aanleiding zijn om de verplichting te optimaliseren. Om deze reden is de naleving kwalitatief meegenomen in het onderzoek.

Ad. 2. De bepaling van de werkbaarheid

Hoe hoger de ervaren regeldruk, hoe minder werkbaar de verplichting is. De werkbaarheid is per verplichting ingedeeld in een van de volgende categorieën:

- Niet werkbaar. De verplichting is niet uitvoerbaar op de wijze waarop dat is voorgeschreven. Het gevolg is dat het bedrijf bewust of onbewust in overtreding is.
- Slecht werkbaar. Ondernemers ervaren verschillende knelpunten bij de uitvoering van de verplichting. Vaak is de verplichting alleen uitvoerbaar met hulp, inhuur of ondersteuning van derden.
- Redelijk werkbaar. De verplichting is uitvoerbaar door de organisatie zelf, maar het kost wel de nodige moeite of ergernis. Vanwege efficiencyvoordelen kunnen ondernemers er voor kiezen deze verplichting uit te besteden aan een derde.
- Goed werkbaar. De verplichting is uitvoerbaar door de organisatie zelf. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de verplichting geen tijd of geld kost, maar wel dat de verplichting goed binnen de bedrijfsprocessen past.

Bij de beoordeling van de werkbaarheid is nagegaan welke knelpunten (zie figuur 1) een rol spelen. De rubricering van de knelpunten is zodanig gekozen dat deze inzicht geeft in de mogelijkheden om de ervaren regeldruk te verminderen.

Figuur 1. Knelpunten die van invloed zijn op de werkbaarheid

	Tijdsbesteding. Voldoen aan verplichtingen uit wet- en regelgeving kost tijd en tijd is geld. Bedrijven moeten nagaan aan welke verplichtingen ze moeten voldoen. Daarnaast zijn er bijvoorbeeld informatieverplichtingen, zoals het aanleveren van gegevens. Hoe meer tijd bedrijven daaraan besteden, hoe hoger de regeldrukkosten.
	Kosten. Een verplichting kan er toe leiden dat een ondernemer zijn administratie of bedrijfsprocessen moet aanpassen of een externe deskundige moet inhuren om aan de regelgeving te kunnen voldoen, zoals de inzet van een notaris of administratiekantoor. Dit zijn regeldrukkosten.
	Complexiteit. Bij complexiteit gaat het om de vraag of voldoende duidelijk is voor een ondernemer hoe aan de verplichting is te voldoen. Als niet duidelijk is hoe aan de verplichting is te voldoen trekken ondernemers nut- en nood van een verplichting vaak in twijfel.
	Doorlooptijd. In sommige gevallen vraagt een verplichting om contact met een overheidsinstelling. Daar zit dan een bepaalde afhandelingstermijn aan vast. Als de afhandelingstermijn waarbinnen de verplichting wordt uitgevoerd lang is, bijvoorbeeld omdat de uitvoeringsorganisatie beoordelings- of beslissingstijd nodig heeft, leidt dit tot meer ervaren regeldruk
	Dienstverlening. Ondernemers verwachten van de overheid niet alleen heldere informatie over opgelegde verplichtingen, maar in sommige gevallen ook meer uitleg of ondersteuning bij vragen hoe de ondernemer aan die verplichtingen kan voldoen. Als de uitvoeringsorganisatie van de overheid zich daarbij niet constructief opstelt en de ondernemer niet voldoende informeert, kan dit leiden tot onvrede en meer ervaren regeldruk.

De berekeningen van de regeldruk en beoordeling van de werkbaarheid zijn per MKB-indicatorbedrijf vastgelegd en geanalyseerd in een standaardkostenmodel per MKB-indicatorbedrijf (iSKM). Hierin is per verplichting een toelichting opgenomen waarin is aangegeven welke brongegevens zijn gebruikt.

2.2 Onderzoeksmethode en verantwoording

In figuur 2 is de onderzoeksmethode samengevat. Onder de figuur wordt hierop een nadere toelichting gegeven.

Figuur 2. Onderzoeksmethode MKB-indicatorbedrijf

	PROCEDURESTAPPEN	WERKZAAMHEDEN	ONDERZOEKS-METHODE	RESULTAAT
1	BEPALEN MKB-INDICATOR-BEDRIJF EN REFERENTIE-BEDRIJVEN	• Analyse sector op basis van beschikbare kengetallen • Bepalen MKB-indicatorbedrijf met brancheorganisatie • Inventariseren wettelijke verplichtingen.	Meta-analyse	**Sectoranalyse** en beschrijving MKB-indicatorbedrijf
2	VOORBEREIDEN PRAKTIJK-ONDERZOEK	• Verwerken verplichtingen in iSKM • Werven 4-5 referentie-bedrijven • Voorbereiden op basis van bedrijfsgegevens	Desk-studie	**iSKM Database** met wettelijke verplichtingen
3	ONDERZOEK REGELDRUK REFERENTIEBEDRIJVEN	• Diepte interviews bij 4-5 referentiebedrijven • Analyseren resultaten per referentiebedrijf • Bepalen branchekencijfers voor berekening MKB-indicatorbedrijf	Diepte interviews (Delphi Methode)	**Regeldruk per referentiebedrijf** per verplichting
4	ANALYSE EN VASTSTELLEN REGELDRUK	• Analyseren referentiebedrijven en bepalen regeldruk MKB-indicatorbedrijf • Afstemmen regeldruk en meest belastende verplichtingen met grotere groep ondernemers.	Interactieve sessie	**Deelrapport per MKB-indicator-bedrijf** inclusief iSKM

1. Bepalen MKB-indicatorbedrijf en referentiebedrijven

Op basis van beschikbare gegevens vanuit CBS- en brancheonderzoeken is een analyse gemaakt van de samenstelling van de sector. Hiermee is in overleg met de brancheorganisatie bepaald welke groep bedrijven binnen de sector te maken heeft met de meeste wettelijke verplichtingen. Vervolgens is het MKB-indicatorbedrijf voor de sector vastgesteld en beschreven aan de hand van de meest voorkomende kenmerken. Met een meta-analyse van diverse bronnen (zoals wetten.nl, ondernemersplein.nl en diverse regeldruk-onderzoeken) is bepaald welke wettelijke verplichtingen op het MKB-indicatorbedrijf van toepassing zijn. Ook dit overzicht is getoetst met juristen van onder meer de brancheorganisaties en MKB-Nederland.

2. Voorbereiden praktijkonderzoek

De wettelijke verplichtingen zijn gerubriceerd en verwerkt in het iSKM. In samenwerking met de brancheorganisaties zijn referentiebedrijven geworven om deel te nemen aan het onderzoek. Het werven van bedrijven bleek in sommige sectoren lastig (o.a. vanwege tekort aan personeel of hoge werkdruk). Indien nodig zijn concessies gedaan op het aantal referentiebedrijven (4 in plaats van de beoogde 5) of was sprake van een grotere afwijking van de beschrijving van het MKB-indicatorbedrijf. Bij de analyse is met deze afwijkingen rekening gehouden door bepaalde informatie aanvullend te toetsen in fase 4.

3. Onderzoek regeldruk referentiebedrijven

In diepte-interviews met 4 tot 5 referentiebedrijven per sector is de regeldruk (werkbaarheid en regeldrukkosten) bepaald. Per verplichting is inzichtelijk gemaakt of en hoe de ondernemer voldoet aan de verplichting, wie de verplichting uitvoert (ondernemer, werknemer of accountant/salarisadministratiekantoor), hoeveel tijd en out-of-pocketkosten een ondernemer moet investeren om te voldoen aan de wettelijke verplichting, hoe vaak een ondernemer de verplichting uitvoert en of de ondernemer de verplichting ook zou uitvoeren als deze niet door de overheid werd opgelegd. Samen met eventueel aangegeven knelpunten is vervolgens de werkbaarheid bepaald. De interviews zijn uitgevoerd met de directeur-eigenaar van het bedrijf en, zo nodig, met medewerkers die verantwoordelijk waren voor de uitvoering van de verplichtingen.

Vervolgens zijn de referentiebedrijven onderling vergeleken en is nagegaan op welke wijze de resultaten zijn te vertalen naar de situatie voor het MKB-indicatorbedrijf. Wanneer uit het onderzoek bij de referentiebedrijven blijkt dat het in fase 1 gedefinieerde MKB-indicatorbedrijf te veel afwijkt, dan zijn de uitgangspunten van het MKB-indicatorbedrijf zodanig aangepast dat dit zoveel mogelijk aansluit op de referentiebedrijven.

Voor de duidelijkheid: het MKB-indicatorbedrijf staat model voor de sector maar is geen gemiddelde (niet van de sector en niet van de referentiebedrijven) maar een fictief voorbeeldbedrijf dat model staat voor vergelijkbare bedrijven binnen de sector. De regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf is in deze fase (per verplichting) bepaald op basis van de feitelijke kosten en ervaringen van de referentiebedrijven. Wanneer een bepaalde verplichting afhankelijk is van bijvoorbeeld het aantal personeelsleden, dan wordt in de berekening het aantal personeelsleden van het MKB-indicatorbedrijf gebruikt. Wanneer voor bepaalde verplichtingen gemiddelde branchecijfers beschikbaar zijn (zoals het ziekteverzuim) dan worden deze cijfers gebruikt voor het MKB-indicatorbedrijf.

4. Analyse en vaststellen regeldruk MKB-indicatorbedrijf

In samenwerking met de brancheorganisatie is een werksessie georganiseerd waarin de resultaten van het MKB-indicatorbedrijf besproken zijn en de regeldruk geverifieerd is. Hierbij is nagegaan of de verplichtingen met de hoogste regeldruk (regeldrukkosten en werkbaarheid) overeenkomen met hun eigen ervaring. Ook is nagegaan of bepaalde verplichtingen ontbreken en welke verplichtingen ondernemers juist als goed werkbaar beoordelen. Tenslotte is vanuit de discussie bepaald wat de meest belastende verplichtingen zijn die volgens de branche meegenomen moeten worden in een regeldrukreductieprogramma.

Naar aanleiding van de werksessie zijn bepaalde verplichtingen nader onderbouwd (bijvoorbeeld met branchecijfers) en doorgerekend. De resultaten van de werksessie en dit nader onderzoek zijn verwerkt in het rapport. De finale afstemming van het rapport heeft vervolgens plaatsgevonden met de brancheorganisatie.

3 Sector en verplichtingen

3.1 De bouwsector

Bouw- en infrabedrijven leveren een belangrijke bijdrage aan een goed woon-, werk- en leefklimaat in Nederland. In het eerste kwartaal van 2023 waren er 237.820 bedrijven actief in de bouwsector.[2] Bij 86% van de bedrijven (204.225) is 1 persoon werkzaam en bij 2,3% van de bedrijven zijn 10 of meer personen werkzaam (5.435). De bouwsector[3] is goed voor zo'n 10% van het bbp en voor een productie van ruim 82 miljard euro per jaar.[4] Van deze productie werd 45% gegenereerd in de woningbouw, 31% in de utiliteitsbouw en 23% in de Grond-, Weg- en Waterbouw.[5]

Brancheverenigingen Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland

Koninklijke Bouwend Nederland (www.bouwendnederland.nl) is een grote brancheverenigingen voor bedrijven in de bouw- en infrastructuursector. Aannemersfederatie Nederland Bouw en Infra is daarnaast de landelijke mkb-koepel van brancheorganisatie in de bouw en infra (www.aannemersfederatie.nl). Bouwend Nederland heeft in totaal 4.800 leden en Aannemersfederatie Nederland vertegenwoordigt ruim 1200 mkb-bedrijven. In totaal zijn dit 6000 bedrijven. De onderstaande tabel toont het aantal werkzame personen in de bouwbranche in Nederland.

Tabel 1. Aantal werkzame personen in de bouwsector (2022)[6]

Onderdeel	Aantal
Aantal werknemers in loondienst	342.000
Aantal zelfstandigen	222.000
Totaal aantal werkzame personen	564.000

Keuze voor MKB-indicatorbedrijf: de middelgrote aannemer

Met Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland is afgestemd dat het MKB-indicatorbedrijf voor dit onderzoek een middelgroot aannemersbedrijf is met 20-30 personeelsleden en die bouwactiviteiten (met name bouwen, verbouwen en onderhouden) uitvoert in opdracht van particulieren, bedrijven en/of woningbouwcorporaties.

De meerderheid van de leden van Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland heeft een omzet van minder dan 1 miljoen. Voor deze categorie geldt dat vaak niet alle verplichtingen ven toepassing zijn of maar beperkt voorkomen. Het voordeel aan het gekozen MKB-indicatorbedrijf is dat deze aan het grootste deel van de verplichtingen moet voldoen. Hiermee krijgen we ook inzicht in de regeldruk als gevolg van verplichtingen waar ook kleinere bedrijven aan moeten voldoen.

Voor de uitvoering van het MKB-indicatorbedrijven onderzoek is gesproken met vier referentiebedrijven. De kenmerken van deze referentiebedrijven zijn in onderstaande tabel samengevat. Vanwege de vertrouwelijkheid van de gedeelde (financiële) gegevens die is gegarandeerd richting de referentiebedrijven is de informatie geanonimiseerd.

[2] Bron: CBS Stata. Onder bouwsector verstaan we Algemene B&U-bouw (SBI-code 412), Grond-, water en wegenbouw (SBI-code 412) en Gespecialiseerde bouw (SBI-code 43)

[3] Exclusief externe onderaanneming

[4] https://www.bouwendnederland.nl/service/feiten-en-cijfers

[5] Bron: Tabel "Bouwproductie per sector", 2023-2027, EIB

[6] Bron: Tabel Bouwend Nederland Kerncijfers arbeidsmarkt 2021-2022 (https://www.bouwendnederland.nl/service/feiten-en-cijfers/kerncijfers-arbeidsmarkt)

Voor de kerncijfers van het MKB-indicatorbedrijf is gebruik gemaakt van cijfers uit het onderzoek naar bedrijfseconomische kerncijfers van het Economisch Instituut voor de Bouw.[7] Waar relevant is gebruik gemaakt van branchegemiddelden (zoals voor kort en langdurige ziekte verzuim). In tabel 2 zijn de belangrijkste uitgangspunten samengevat, in het iSKM zijn alle gebruikte bronnen en berekeningen toegelicht.

De berekende regeldrukkosten en de bepaling van de werkbaarheid is geverifieerd in een werksessie bij Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland waaraan 10 ondernemers en diverse deskundige vertegenwoordigers van de brancheorganisatie hebben deelgenomen.

Tabel 2. Kerncijfers van de geselecteerde ondernemingen

Kerncijfers referentiebedrijven	Ref. 1	Ref. 2	Ref. 3	Ref. 4
Omzet (€)	NB	€ 16.000.000	€ 14.000.000	€ 2.000.000
Werknemers (pers.)	50	26	100	15
Werknemers (fte)	47	25	91	15
Ondernemers (pers.)	1	2	NB	2
Locatie in Nederland	Zuid	Midden	Zuid	Zuid
Leeftijd onderneming	+ 20 jaar	+ 20 jaar	+ 20 jaar	+ 20 jaar

Tabel 3. Kerncijfers MKB-indicatorbedrijf

Kerncijfers MKB-indicatorbedrijf	MKB-Indicatorbedrijf	Toelichting MKB-indicatorbedrijf
Omzet (€)	€ 13.410.000	Gemiddelde omzet per werknemer * aantal werknemers
Werknemers (pers.)	30	Afgeleid van referentiebedrijven en afgestemd met Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland
Werknemers (fte)	28,4	Berekend met behulp van gemiddelde arbeidsjaren per werkzaam persoon (EIB)
Ondernemers (pers.)	1	Afgeleid van referentiebedrijven en afgestemd met Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland
Leeftijd onderneming	50 jaar	Afgeleid van referentiebedrijven en afgestemd met Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland

3.2 Het MKB-indicatorbedrijf de aannemer

Het hieronder beschreven MKB-indicatorbedrijf van de aannemer is een fictief bedrijf. Het MKB-indicatorbedrijf staat model voor de sector en maakt inzichtelijk welke verplichtingen van toepassing zijn, wat de regeldruk is en hoe dit doorwerkt in de bedrijfsvoering. Het is geen gemiddeld bedrijf, maar geeft wel een realistische beschrijving van bedrijven binnen deze sector. In de rest van deze rapportage wordt de regeldruk voor dit bedrijf berekend op basis van ervaringen en inzichten uit de sector.

Willem van Dyck is eigenaar van "Bouwbedrijf van Dyck". Willem heeft de leiding van het familiebedrijf 15 jaar geleden overgenomen van zijn vader. Het bouwbedrijf is al 50 jaar in de familie. Willem heeft een groot team aan gepassioneerde vakmensen in dienst. Een groot deel van de werknemers (waaronder ook familieleden) is al minimaal 10 jaar in dienst. Dit maakt dat het bedrijf voelt als één familie.

[7] Bron: Bedrijfseconomische kerncijfers b&u en gww-bedrijven 2021 (EIB, 2023)

Ondernemer met passie voor vakmanschap

Willem, liep op jonge leeftijd al veel rond op de bouwplaats. Na zijn vakopleiding is hij al vrij snel begonnen in het bedrijf van zijn vader. Hij werd in 1998 mede-eigenaar en heeft het bedrijf helemaal overgenomen nadat zijn vader met pensioen is gegaan. "Bouwbedrijf van Dyck" biedt een totaalpakket van bouwactiviteiten aan waaronder het bouwen, verbouwen en onderhouden van woningen maar ook bedrijfsgebouwen. Er zijn momenteel zo'n 30 werknemers in dienst waaronder 3 projectleiders, 1 werkvoorbereider, 2 administratief medewerkers en 24 vakbekwame uitvoerders. "Bouwbedrijf van Dyck" is recent verhuisd naar een ruimere locatie en heeft verduurzamingsmaatregelingen getroffen waaronder isolatie en ledverlichting. Willem is de directeur van "Bouwbedrijf van Dyck" en geeft dagelijks leiding aan het personeel. Het bedrijf loopt momenteel goed. Wel breekt er een spannende periode aan voor het bedrijf. Er heerst namelijk onzekerheid op de markt vanwege de stijgende rente, fluctuerende energiekosten en prijsstijgingen van materiaalkosten. Daarnaast maakt hij zich zorgen om de toekomstige Wet Kwaliteitsborging. Deze treedt op 1 januari 2024 in werking maar hij vraagt zich af of het aanbod kwaliteitsborgers dan groot genoeg is om aan de vraag te voldoen.

Wettelijke verplichtingen

Willem herkent de toegevoegde waarde van regelgeving en verplichtingen en begrijpt dat ze er zijn. Wel twijfelt hij bij sommige verplichtingen of deze het beoogde doel bereiken. Bijvoorbeeld 'het hebben van een Veiligheids- en Gezondheidsplan', deze is verplicht voor bouwprojecten die langer dan 30 werkdagen duren en waar meer dan 20 werknemers tegelijk werken. Hij heeft echter de indruk dat deze op de werkvloer niet wordt gelezen en het werk er niet veiliger van wordt. Verder vindt Willem procedures voor lokale vergunningen en ontheffingen lang duren. Dit kan tot knelpunten leiden in projecten. Willem is goed op de hoogte van de ontwikkelingen in de wet- en regelgeving en maakt daarbij gebruik van de verslaggeving door Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland. Wel vindt hij de wetgeving op het gebied van privacy lastige materie. Voor hem is niet helemaal duidelijk wat er wel en niet is toegestaan.

3.3 Wettelijke verplichtingen

In samenwerking met MKB-Nederland, Bouwend Nederland en Aannemersfederatie Nederland is een overzicht van wettelijke verplichtingen opgesteld voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer. Dit overzicht is tijdens het onderzoek voortdurend bijgewerkt en uitgebreid vanuit de gesprekken met de referentiebedrijven. Het overzicht met wettelijke verplichtingen voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer geeft een zo'n compleet mogelijk beeld van de verplichtingen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat project specifieke verplichtingen die gekoppeld zijn aan bouwactiviteiten buiten de scope vallen (bijvoorbeeld de omgevingsvergunning voor bouwen). De kosten die hiervoor worden gemaakt, maken namelijk direct onderdeel uit van de kosten van het project en komen voor rekening van de opdrachtgever. Verplichtingen die gelden op de bouwplaats zoals een vergunning voor parkeren of een vergunning voor het plaatsen van een container (objectvergunning) zijn wel meegenomen. Het overzicht met de in totaal 81 wettelijke verplichtingen is opgenomen in bijlage I.

Sectorspecifieke en sector overstijgende verplichtingen

Voor het meten van de regeldruk in termen van kosten en tijd is het van belang dat de wettelijke verplichtingen uniform zijn gerubriceerd. Hierbij is duidelijk gemaakt welke verplichtingen sectorspecifiek en welke sector overstijgend zijn. De wettelijke verplichtingen zijn samengevat in de volgende hoofdcategorieën:

- Werkgeversverplichtingen. De overheid legt werkgevers verschillende wettelijke verplichtingen op, zoals het zorgen voor een gezonde en veilige werkomgeving. Dit zijn verplichtingen waaraan elke werkgever in Nederland moet voldoen.

  Uit onderzoek blijkt dat aannemers vooral de incidentele werkgeversverplichtingen (zoals verplichtingen met betrekking tot ontslag, daarmee samenhangende vergoeding en/of re-integratietraject) als belastend ervaren. Dit komt omdat de kosten van deze verplichtingen hoog zijn. Daarnaast geldt dat zij niet vaak met dergelijke verplichtingen te maken hebben en deze regels ingewikkeld zijn. Veel ondernemers zijn voor deze verplichtingen dan ook afhankelijk van experts die zij daarvoor inhuren.
- Ondernemersverplichtingen. Dit betreft verplichtingen die voor elke onderneming, ongeacht of zij wel of geen medewerkers hebben, in Nederland gelden, zoals het indienen van de aangifte omzetbelasting en de verplichtingen in het kader van de privacyregeling (AVG). Over het algemeen zijn deze verplichtingen sector-overstijgend en van toepassing op de meeste mkb-bedrijven.
- Sectorspecifieke verplichtingen. Dit zijn sectorspecifieke verplichtingen waaronder lokale verplichtingen zoals het aanvragen van vergunningen of ontheffingen ten behoeve van de bouwplaats. Bijvoorbeeld het aanvragen van een parkeervergunning en – ontheffing of het aanvragen van een ontheffing van de verkeersregels bij de gemeente.

Het onderstaande figuur toont de verdeling van de hoofdcategorieën. Hieruit blijkt dat 22% van deze verplichtingen geldt voor alle ondernemingen en 61% geldt voor alle ondernemingen met personeel. De overige 17% zijn sectorspecifieke verplichtingen en zijn relevant voor aannemer.

Figuur 3. Verdeling verplichtingen naar hoofdcategorieën

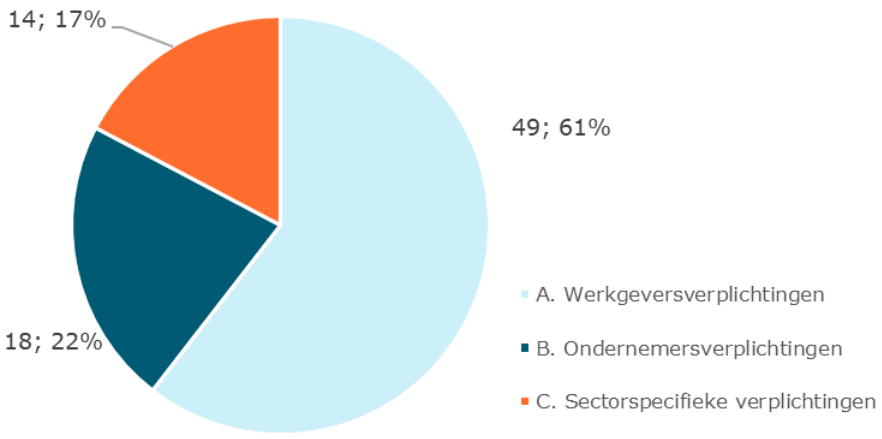

Hoofd- en subcategorieën	Per sub-categorie	Per hoofd-categorie
A. Werkgeversverplichtingen		**49**
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	18	
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	7	
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	10	
A-4 Werkgever overig	14	
B. Ondernemersverplichtingen		**18**
B-1 Belastingen en financiën	4	
B-2 Bedrijfsvoering	10	
B-3 Ondernemer, overig	4	
C. Sectorspecifieke verplichtingen		**14**
C-1 Omgevingsverplichtingen	3	
C-2 Brandveiligheid	1	
C-3 Sectorspecifiek, overig	10	
Totaal		**81**

Hoe vaak voert een ondernemer de verplichtingen uit

Van de 81 wettelijke verplichtingen zijn er 36 verplichtingen die de ondernemer jaarlijks of vaker moet uitvoeren. Deze zogenaamde structurele verplichtingen zijn bijvoorbeeld het per kwartaal indienen van de aangifte omzetbelasting of het regelmatig informeren van de medewerkers over het Arbobeleid.

Naast deze 36 structurele verplichtingen heeft de aannemer te maken met 39 incidentele verplichtingen. Dit zijn verplichtingen gekoppeld aan incidentele activiteiten binnen de bedrijfsvoering. Het kan gaan om voorziene activiteiten, zoals een verbouwing, of onvoorziene activiteiten, zoals een medewerker die langdurig ziek wordt. In de berekening van de regeldruk is de frequentie per verplichting bepaald (voor een toelichting zie paragraaf 2.1).

Tenslotte zijn er 6 eenmalige verplichtingen. Dit zijn verplichtingen die een bedrijf één keer in het bestaan moet uitvoeren. Zoals de vereisten voor het opstarten van een bedrijf, het inschrijven in het handelsregister, het aanmelden als werkgever bij de belastingdienst en het opstellen van arbeidscontracten (incl. ziekteverzuimbeleid). In de berekening is de regeldruk van deze verplichtingen gekoppeld aan de afschrijvingstermijn van tien jaar[8]. De regeldruk van deze verplichtingen is hierdoor laag en heeft weinig invloed op de regeldruk.

Figuur 4. Aantal verplichtingen

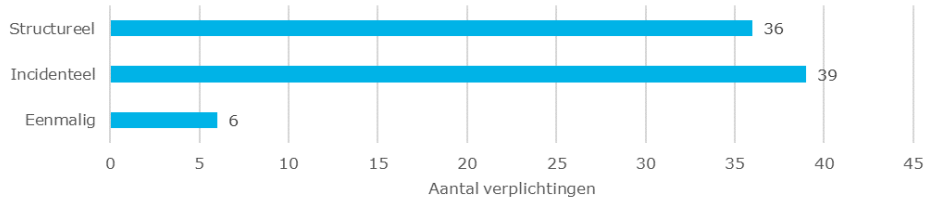

In de berekening is de regeldruk die ontstaat door nieuwe wetgeving niet afzonderlijk meegenomen. Het kan bijvoorbeeld gaan om de tijdsbesteding die een ondernemer kwijt is aan de kennisname van nieuwe wetgeving en door na te gaan wat dit voor zijn of haar bedrijfsvoering betekent. In de berekening zijn wel de kosten voor de operationele uitvoering meegenomen.

[8] In de Handleiding Meting Regeldruk wordt de regeldruk van eenmalige verplichtingen afzonderlijk gerapporteerd. In deze berekening worden deze kosten meegenomen in de jaarlijkse kosten en daarom wel afschreven. Hierbij is, in aansluiting met de door de belastingdienst gehanteerde termijn voor het afschrijven van goodwill, gekozen voor een termijn van 10 jaar.

Verplichtingen waarvoor de regeldruk niet is bepaald

Een aantal verplichtingen komt in de praktijk van de aannemer zo weinig voor dat deze niet zijn meegenomen in de berekening van de regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf. De belangrijkste reden is dat hiervoor geen frequentie van voorkomen is vast te stellen. Dit betreft de volgende verplichtingen:

- Het melden van arbeidsongevallen met personeel (die leiden tot de dood, blijvend letsel of een ziekenhuisopname) bij de Arbeidsinspectie
- Het bijhouden van de administratie en het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof
- Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter
- Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)
- Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens
- Het melden van een datalek aan de betrokkene

De verplichtingen "het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag" en "het hebben van een functionaris voor gegevensbescherming" zijn niet van toepassing op het MKB-indicatorbedrijf en daarom geen onderdeel van de regeldruk. Deze kunnen uiteraard wel van toepassing zijn op bouwbedrijven met een andere bedrijfsstructuur.

4 De regeldruk van de aannemer

4.1 De regeldrukkosten

Uit het onderzoek blijkt dat de regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer ruim € 130.000 per jaar is. Dit betreft uitsluitend de kosten van het naleven van de wettelijke verplichtingen. Bedrijfseigen kosten (zgn. business as usual kosten) vallen hier niet onder. Dit zijn uiteraard wel kosten om te voldoen aan wettelijke verplichtingen, maar deze kosten zijn geen onderdeel van de regeldruk. Onderstaand figuur toont het verband tussen de regeldruk en winst of in dit geval loon van deze ondernemer. Vanuit dit oogpunt kan een vermindering van de regeldruk een positief effect hebben op de winstgevendheid en daarmee op het loon van deze ondernemer.

Figuur 5. Verhouding bedrijfskosten, -opbrengsten en regeldruk MKB-indicatorbedrijf de Aannemer

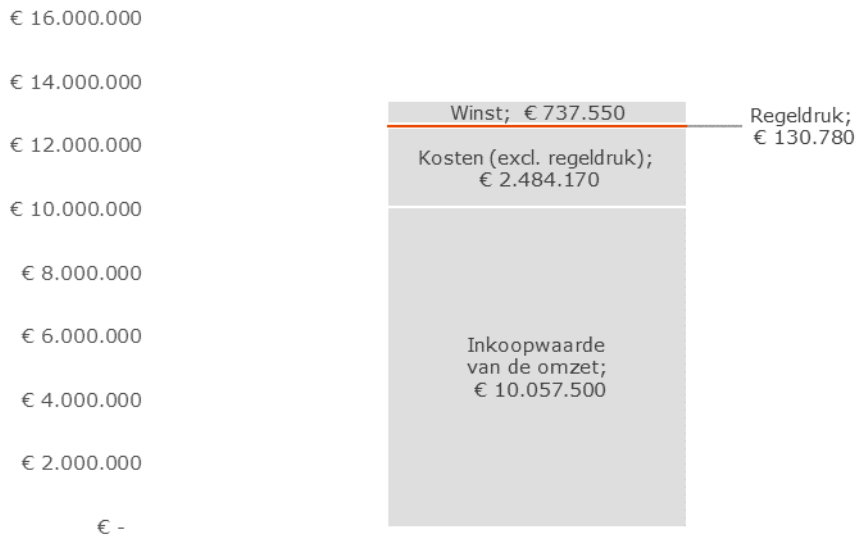

	Resultaat
Omzet	€ 13.410.000
Inkoopwaarde van de omzet	€ 10.057.500
Kosten (excl. regeldruk)	€ 2.484.170
Regeldruk	€ 130.780
Winst	€ 737.550

4.1.1 De kwantitatieve top 10

Onderstaande tabel toont de structurele verplichtingen met de hoogste regeldruk per jaar voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer. De verplichting doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering) veroorzaakt de hoogste regeldruk. Voor de berekening is ervan uitgegaan dat langdurig verzuim is afgedekt door de kosten van een ziekteverzuimverzekering. Omdat binnen de verzekering een eigen risico periode zit waardoor de werkgever de loondoorbetaling voor de eerste vier tot zes weken zelf moeten betalen, zijn de kosten hiervoor apart berekend.

Tabel 4. De tien meest belastende structurele verplichtingen MKB-indicatorbedrijf de aannemer

Verplichting (structureel)	Kosten	
Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	€	17.834
Het opstellen van de jaarrekening	€	5.265
Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€	5.155
Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€	4.954
Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€	4.410
Het voeren van een loonadministratie	€	3.861
Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€	2.939
Het aanvragen van een parkeervergunning of -ontheffing	€	2.430
Het indienen en betalen van aangifte winstbelasting	€	2.340
Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€	1.654

Onderstaande tabel toont de incidentele verplichtingen met de hoogste regeldruk per jaar voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer. Hierbij zijn de frequenties voor het MKB-indicatorbedrijf bepaald op basis van het voorkomen binnen de branche of op basis van de interviews met referentiebedrijven. Bovenaan staan de kosten voor doorbetalen loon bij ziekte (kort verzuim). Deze kosten zijn hoger dan wat wettelijk is voorgeschreven vanwege de eis in de cao voor de Aannemer dat bij ziekte het loon 100% wordt doorbetaald. Verder veroorzaken verplichtingen die gerelateerd zijn aan de bouwplaats relatief hoge kosten. Dit betreft bijvoorbeeld het indienen van een verzoek tot een tijdelijke maatregel (2,3,4,6, 7 en 10). Deze vergunningen of ontheffingen moet een ondernemer elke keer opnieuw aanvragen bij alle of een deel van de bouwprojecten.

Tabel 5. De tien meest belastende Incidentele verplichtingen MKB-indicatorbedrijf de aannemer

Verplichting (incidenteel)	Kosten	
Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	€	25.839
Het indienen van een verzoek tot een tijdelijke verkeersmaatregel	€	10.395
Het aanvragen van een ontheffing van de verkeersregels	€	7.560
Het aanvragen van een objectvergunning	€	5.832
Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€	4.148
Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten	€	3.378
Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvin	€	2.850
Het opstellen van een Veiligheids- en Gezondheidsplan	€	2.363
Het aanvragen van een ontheffing geluidhinder	€	1.432
Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€	1.386

4.1.2 Verplichtingen die onderdeel zijn van bedrijfseigen kosten

Een aantal wettelijke verplichtingen wordt door ondernemers in de bouw niet of slechts gedeeltelijk als een verplichting ervaren. Dit komt doordat zij de verplichting beschouwen als een onderdeel van hun bedrijfsvoering. Aangezien zij deze verplichte kosten niet of slechts in geringe mate als regeldruk beschouwen, worden deze kosten binnen het onderzoek beschouwd als bedrijfseigen kosten (of business as usual). Als deze verplichtingen afgeschaft zouden worden, zou dit een beperkt effect hebben op de regeldruk van ondernemers.

De verplichtingen zoals het betalen van loon en vakantiegeld zijn volledig (100%) onderdeel van de bedrijfsvoering en veroorzaken geen (ervaren) regeldruk. Ook zien aannemer veel van de verplichtingen die betrekking hebben op een gezonde en veilige werkomgeving als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering.

Tabel 6. Verplichtingen met 100% BAU voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer

Nr.	Verplichting	% BAU
3	Het aanwijzen van een preventiemedewerker	100%
4	Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	100%
9	Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	100%

10	Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	100%
17	Het bijhouden van een ongevallenregistratie	100%
18	Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen	100%
127	De werkgever is verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beheersmaat-regelen voor een veilige en gezonde werkomgeving op basis van de arbeids-hygiënische strategie	100%
23	Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	100%
36	Het betalen van loon aan een werknemer	100%
37	Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	100%
38	Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	100%
39	Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	100%
43	Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	100%
64	Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	100%

4.1.3 Interne en externe kosten

Uit figuur 6 blijkt dat de totale regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer bestaat uit 46% interne kosten. De interne kosten zijn berekend door de tijd die hieraan wordt besteed te vermenigvuldigen met de gemiddelde loonkosten van de ondernemer of medewerker die dit uitvoert.

De externe kosten nemen 54% van de totale regeldrukkosten voor rekening. Dit zijn alle kosten die ondernemer aan derden betalen (ook 'out-of-pocketkosten' genoemd). Het gaat dan om specifieke kosten (zoals de transitievergoeding) en kosten voor externe adviseurs zoals een accountant, een salarisadministratiekantoor of een jurist.

De keuze om bepaalde verplichtingen uit te besteden laten ondernemers afhangen van (1) de kennis die nodig is om aan deze verplichting te voldoen (de verplichting is dan bijvoorbeeld te complex om dit zelf te doen) en (2) het risico dat de ondernemer loopt op hoge boetes of onvoorziene (hoge) kosten.

Figuur 6. Verhouding interne versus externe kosten voor wettelijke verplichtingen

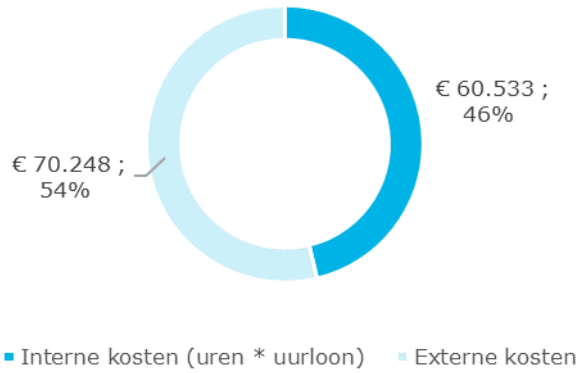

Het is ook belangrijk om te wijzen op het feit dat niet alle ondernemingen over de financiële mogelijkheden beschikken om te kiezen hoe zij aan de wettelijke verplichtingen willen voldoen. Aannemers besteden de salarisadministratie en vaak ook de financiële administratie (gedeeltelijk of geheel) uit aan een accountant of een administratiekantoor. Daarnaast worden de volgende externe adviseurs ingehuurd door aannemers:

- Arbodienst, Arboarts of Arbo-deskundige. Deze professionals worden vanuit een arbodienst afgenomen voor begeleiding van een zieke medewerker (wet Poortwachter).

Ook worden deze ingehuurd voor het keuren van een risico-inventarisatie en – evaluatie (RI&E). Het komt ook voor dat een ondernemer zich naast of in plaats van een arbodienst via zelfstandige adviseurs of andere bedrijven van advies laat voorzien.

- Jurist of advocaat. Deze professionals worden vooral ingehuurd voor het opstellen van de vaststellingsovereenkomst bij het beëindigen van het dienstverband door de werkgever of bij een ontslagprocedure.
- Technische installatiebedrijven of gespecialiseerde onderhoudsbedrijven. Zij verzorgen keuringen van arbeidsmiddelen (hijs- en hefwerktuigen, lasapparatuur etc.) en installaties (brandmeldinstallatie, cv, airco etc.).
- Specialistische adviseurs. Bij het aanvragen van ontheffingen en vergunningen ten behoeve van de bouwplaats worden soms specialistische adviseurs ingehuurd om bijvoorbeeld berekeningen of tekeningen te maken.

4.1.4 Eenmalige verplichtingen

In het onderzoek zijn de jaarlijkse kosten van de vastgestelde wettelijke verplichtingen besproken en gekwantificeerd in termen van kosten en tijd. Daarnaast is onderzocht welke eenmalige kosten in het afgelopen jaar zijn gemaakt. De eenmalige verplichtingen zijn alleen meegenomen wanneer deze in de afgelopen 10 jaar zijn uitgevoerd en berekend als gemiddelde kosten per jaar. Hierdoor dragen deze verplichtingen beperkt bij aan de regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer.

De kosten voor de implementatie van nieuwe regelgeving zijn niet meegenomen in de berekening van het MKB-indicatorbedrijf (zie ook paragraaf 2.3).

Tabel 7. Eenmalige verplichtingen MKB-indicatorbedrijf de aannemer

Verplichting (eenmalig)	Kosten	
Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€	23
Het indienen van een aanmelding als werkgever	€	8
Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€	8

4.1.5 Naleving van de verplichtingen

Uit het onderzoek blijkt dat aannemers zich inspannen om aan alle wettelijke verplichtingen te voldoen, maar dat lukt niet altijd. Een belangrijke reden hiervoor is dat de ondernemer de verplichting onvoldoende kent. De ondernemer is dan wel in de veronderstelling dat aan de verplichting wordt voldaan, maar voldoet alsnog niet of niet volledig aan de gestelde eisen. Voorbeelden hiervan zijn het doorgeven van veranderingen in de personeelsbezetting aan de kamer van koophandel (vaak wordt verondersteld dat hieraan al wordt voldaan met het deponeren van de jaarrekening) en de registratie van arbeids- en rusttijden (die volgens de wet gedetailleerder moet). Ook is bij bepaalde verplichtingen aangegeven dat aannemers bewust niet voldoen of niet kunnen voldoen. In de onderstaande tabel zijn de meest genoemde verplichtingen opgenomen die aannemers niet goed (kunnen) naleven en is aangegeven wat de reden daarvan is.

Tabel 8. Verplichtingen die vaak niet (volledig) worden nageleefd

Verplichting	Reden
Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	Aannemers zijn zich niet altijd bewust van de correcte invulling van de verplichting.
Het registreren van arbeids- en rusttijden	De gewerkte tijd, vakantiedagen en ziekte worden wel geregistreerd. Pauzes en rusttijden worden niet altijd geregistreerd (Bijvoorbeeld als niet met een tachograaf wordt gewerkt).
Het begeleiden van niet functionerende medewerkers	Het aanspreken van medewerkers, bijvoorbeeld vanwege onveilig handelen gebeurt op de werkvloer tijdens het werk. Het past vaak niet binnen de bedrijfscultuur om dit schriftelijk vast te

	leggen of dit in een afzonderlijk gesprek te bespreken. Documentatie hiervan achteraf gebeurt dan niet.
Regels bij het inhuren van zzp'ers	Niet alle aannemers voeren een goede controle uit of er geen sprake is van loondienst. Het kost veel tijd om deze controle goed uit te voeren.
Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens.	Complex. Het is voor aannemers vaak niet duidelijk wat een juiste invulling is van deze verplichting.
Het doorgeven van veranderingen in de personeelsbezetting aan de KvK	De ondernemers zijn vaak niet bekend met deze verplichting en geven dit hierdoor niet door.
Het aantonen van de naleving van de privacyregels	Complex. Het is voor aannemers vaak niet duidelijk hoe de privacyregels 'juist' worden nageleefd.
Het opstellen van een Veiligheids- en Gezondheidsplan	Hoewel de referentiebedrijven aangaven deze verplichting zelf na te leven, bestaat bij hen het beeld dat met name kleinere aannemers deze verplichting niet altijd naleven. Aangegeven wordt dat deze moeilijk uitvoerbaar kan zijn omdat gevaren vaak pas inzichtelijk zijn op het moment dat het project al loopt.

In de berekening van de regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf de aannemer, is uitgegaan van volledige naleving. Dit betekent dat de regeldruk van de bovenstaande verplichtingen wel volledig is meegenomen en dat de informatie over het niet naleven van de verplichting wordt gebruikt om te kijken of het een aanleiding is om de verplichting te optimaliseren (zie paragraaf 5.2).

4.2 De werkbaarheid (beleefde regeldruk)

Alle geïnterviewde referentiebedrijven zien de toegevoegde waarde van de wettelijke verplichtingen. Dit komt doordat het meestal duidelijk is dat de wetgever een specifiek doel heeft met de verplichting. De respondenten geven aan dat zij het belangrijk vinden dat er een gelijk speelveld is tussen aannemers met en zonder personeel. Dit kan gecreëerd worden door middel van wetgeving en toezicht.

Werkbaarheid per verplichting

Uit het onderzoek blijkt dat van alle beoordeelde verplichtingen[9] 62% goed werkbaar is. De belangrijkste reden hiervoor is dat deze verplichtingen aansluiten op de dagelijkse bedrijfsvoering of -administratie. De betrokken aannemers beoordelen 17%[10] als redelijk werkbaar. Deze verplichtingen zijn werkbaar maar veroorzaken wel regeldruk. Hierbij is aangegeven dat ook voor deze categorie geregeld deskundigheid van derden (branche of accountant) nodig is.

De in het onderzoek betrokken aannemers hebben geen van de verplichtingen beoordeeld als niet werkbaar. Wel hebben zij 20% van de verplichtingen beoordeeld als slecht werkbaar. Onderstaande tabel toont welke tien het meest zijn genoemd tijdens het onderzoek. In de tabel is ook de reden aangegeven waarom zij de verplichting als niet of slecht werkbaar beoordelen.

[9] In totaal zijn 81 verplichtingen opgenomen in het onderzoek. In totaal zijn 12 verplichtingen te weinig voorgekomen om hierover een oordeel te vormen. De percentages hebben daarom betrekking op 69 verplichtingen waarvoor de werkbaarheid is beoordeeld.

[10] De som van de beoordeelde verplichtingen is 99%. Dit heeft te maken met de afronding van de percentages van de goed, redelijk en slecht werkbare verplichtingen.

Tabel 9. De 10 verplichtingen die als slecht werkbaar zijn beoordeeld

Nr.	Wettelijke verplichting	Regeldrukaspecten				
		Tijd	Kosten	Com-plexiteit	Door-looptijd	Dienst-verle-ning
1.	Het doorlopen van een ontslagproce-dure via UWV of aangewezen commis-sie	✓	✓	✓	✓	
2.	Het doorlopen van een ontslagproce-dure bij ontslag met wederzijds goed-vinden		✓	✓	✓	
3.	Het zorgen voor plekken voor arbeids-beperkten			✓		
4.	Het meewerken aan de uitvraag van het CBS	✓				✓
5.	Het aantonen van de naleving van de privacyregels	✓		✓		✓
6.	Het informeren van klanten over de verwerking van hun persoonsgegevens	✓	✓			✓
7.	Regels rondom het inhuren van zzp'ers	✓	✓	✓		
8.	Het indienen van een verzoek tot een tijdelijke verkeersmaatregel	✓			✓	✓
9.	Het doorlopen van een ontslagproce-dure bij ontslag met wederzijds goed-vinden	✓	✓	✓		
10.	Het meewerken aan re-integratie van een werknemer	✓			✓	

Uit het onderzoek blijken samenvattend de volgende redenen relevant om verplichtingen als slecht werkbaar te beoordelen:

- Onduidelijke verplichtingen. Uit het onderzoek blijkt dat niet in alle gevallen duidelijk is hoe een verplichting moet worden nagekomen. Het maakt daarbij geen verschil of de verplichting nieuw is of al jaren bestaat.
- Onvoldoende aansluiting bij de bedrijfsprocessen. De referentiebedrijven zijn van mening dat in sommige gevallen de verplichtingen niet of onvoldoende aansluiten bij de bedrijfsprocessen. Door beter aan te sluiten bij de bedrijfspraktijk is de regeldruk te verlagen.
- Afhankelijkheid en hoge kosten van derden. De meeste ondernemers voelen zich gedwongen om externe adviseurs in te huren omdat verplichtingen complex zijn en het risico groot is dat zij fouten maken (zie paragraaf 4.1.3).

Regeldruk door het aantal verplichtingen

Uit het onderzoek blijkt dat naast de werkbaarheid van de verplichtingen ook regeldruk wordt ervaren door het aantal verplichtingen dat van toepassing is en de stroom aan nieuwe of gewijzigde verplichtingen.

De betrokken aannemers en de brancheorganisatie geven aan dat zij een structureel gevoel aan onbehagen hebben vanwege de onzekerheid of zij alle wettelijke verplichtingen (kunnen) naleven. Uit het onderzoek wordt dit zichtbaar doordat ondernemers meerdere verplichtingen bewust of onbewust niet naleven (zie paragraaf 4.1.5 Naleving van

verplichtingen). De belangrijkste reden hiervoor is dat de ondernemer de verplichting onvoldoende kent. De ondernemer is dan wel in de veronderstelling dat aan de verplichting wordt voldaan, maar voldoet niet of niet volledig in de praktijk. Daarnaast is het algemene oordeel van de aannemers dat het grote aantal verplichtingen onwerkbaar is en de afhankelijkheid van externe deskundigen te groot.

5 Van knelpunten naar oplossingen

5.1 Regeldruk versus werkbaarheid

In de onderstaande matrix zijn de kwantitatieve- en kwalitatieve resultaten van de analyse van de regeldruk per verplichting samengevat. De horizontale as toont de regeldrukkosten (in € per jaar). De verticale as toont de werkbaarheid van beneden naar boven aan. De matrix is als volgt te gebruiken om te bepalen welke verplichtingen prioriteit zouden kunnen krijgen om de regeldruk te verminderen:

- Hoge regeldruk (rechtsboven): de regeldrukkosten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn hoog en tegelijkertijd vinden ondernemers de verplichting niet of slecht werkbaar. Deze verplichtingen veroorzaken voor ondernemers relatief hoge beleefde en feitelijke regeldruk, reductiemaatregelen zullen dus merkbaar zijn voor ondernemers.

  Voorbeelden van verplichtingen met hoge regeldruk voor aannemers zijn verplichtingen die betrekking hebben op het re-integreren van zieke medewerkers en het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten.
- Lage regeldruk (linksonder): de regeldrukkosten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn laag en tegelijkertijd vinden ondernemers de werkbaarheid goed. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat de verplichting past in de reguliere bedrijfsvoering. De reductiemaatregelen voor deze verplichtingen zullen beperkt merkbaar zijn.

  Voorbeelden van verplichtingen met lage regeldruk voor aannemers zijn verplichte inspecties zoals de inspectie van de arbeidsinspectie of de brandweer.
- Hoge feitelijke regeldruk (rechtsonder): de regeldrukkosten zijn hoog maar in de uitvoering wel goed werkbaar. Reductiemaatregelen voor deze verplichtingen zullen kwalitatief minder merkbaar zijn, maar zullen de onderneming bedrijfseconomisch wel versterken.

  Voorbeelden van verplichtingen die hoge feitelijke regeldruk veroorzaken voor aannemers zijn de verplichtingen die samenhangen met loondoorbetaling bij ziekte. Een deel van deze kosten wordt gedekt door de verzuimverzekering en een deel van deze kosten betaalt de ondernemer vanuit het eigen risico binnen deze verzekering.
- Hoge beleefde regeldruk (linksboven): de regeldrukkosten zijn laag maar de verplichting is niet of slecht werkbaar. Dit kan doordat de regels onduidelijk zijn of beperkt aansluiten bij informatie of activiteiten binnen de bedrijfsvoering. Reductiemaatregelen zullen merkbaar zijn omdat deze ergernissen oplossen.

  Een voorbeeld van een verplichting met hoge beleefde regeldruk voor aannemers is bijvoorbeeld het invullen van CBS-enquêtes. Ondernemers vinden dit een klus die relatief veel tijd kost en weinig waarde toevoegt voor hun bedrijf.

Gezien het grote aantal verplichtingen is aan de deelnemende ondernemers en de brancheorganisatie de vraag voorgelegd: welke 10 verplichtingen zouden in ieder geval in een regeldruk reductieprogramma moeten terugkomen? De onderstaande matrix toont de 10 verplichtingen die ondernemers in de bouwsector en de brancheorganisatie hebben geselecteerd op basis van de regeldrukmatrix. Hieronder vallen alle verplichtingen die veel regeldrukkosten veroorzaken en/of als niet of slecht werkbaar worden beoordeeld. Onder de figuur is voor deze 10 verplichtingen aangegeven door welk knelpunt(en) dit wordt veroorzaakt. In een uitgebreide matrix (die is opgenomen in de bijlage bij dit rapport)

zijn alle overig geldende verplichtingen die van toepassing zijn op een aannemer benoemd.

Figuur 7. Matrix regeldrukkosten versus werkbaarheid

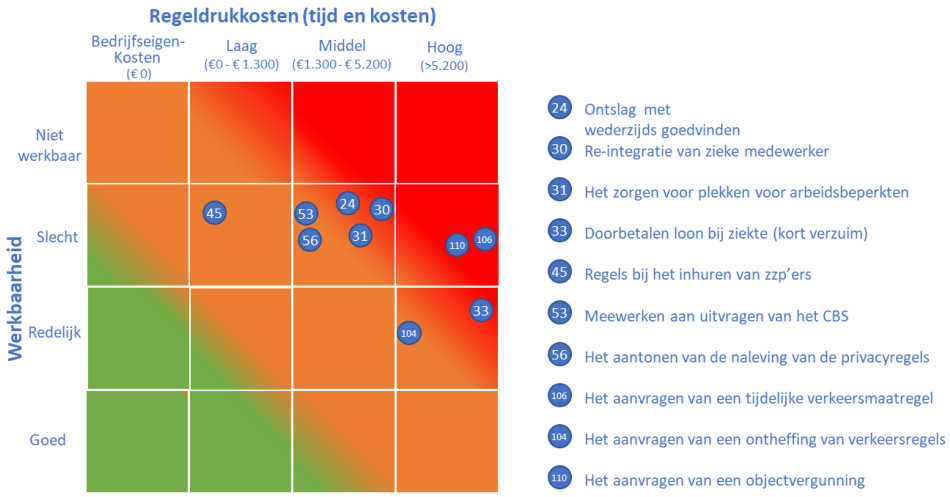

Ontslag met wederzijds goedvinden (nr. 24)

In artikel 7:670b van het Burgerlijk Wetboek is aangegeven dat de arbeidsovereenkomst alleen schriftelijk mag worden beëindigd met wederzijds goedvinden of opzegging met instemming. Dit kan alleen als de werknemer hiermee instemt en deze een ontslagprocedure via de kantonrechter wil voorkomen.

Kosten. De hoge kosten zijn direct gekoppeld aan de uitgangspunten die de kantonrechter hanteert. De hoogte van deze kosten hangt samen met de regeldrukkosten voor ontslag via de kantonrechter en het feit dat ondernemers het benodigde dossier vaak niet op orde hebben.

Voor veel aannemers is de dossiervorming rondom niet functionerende medewerkers in de praktijk lastig omdat dit vaak niet binnen de bedrijfscultuur past. Werknemers die ongewenst gedrag vertonen (bijvoorbeeld in het kader van veiligheid) worden daarop ter plekke aangesproken door collega's. Het past echter niet in de cultuur om dit op papier vast te leggen en te laten ondertekenen.

Doorlooptijd. De looptijd is afhankelijk van de welwillendheid van de werknemer om in te stemmen. Naast dat deze een goede onderhandelingspositie heeft kan de werknemer het verloop van het proces rekken. Vaak gaat daar al een periode aan vooraf waar de werkgever – in het kader van de verplichting begeleiden niet-functionerende medewerker – pogingen heeft gedaan om het functioneren of de werkrelatie te verbeteren.

Bovendien heeft de werknemer minimaal twee en maximaal drie weken om de VSO te herroepen. Het proces van onderhandelen begint dan opnieuw of de werkgever moet de stap zetten om de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter te ontbinden

Re-integratie van zieke medewerker (nr. 30)

De werkgever moet volgens artikel 25 in de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen een re-integratiedossier opstellen en bijhouden, een re-integratieverslag opstellen en de arbeidsinschakeling van de werknemer bevorderen. Dit is nodig zodat de ondernemer kan aantonen dat er voldoende is gedaan om de werknemer te re-integreren.

Tijdsbesteding. Om te voldoen aan de wetgeving moet het dossier en het verslag zo volledig mogelijk en zorgvuldig worden vastgelegd. Ondernemers besteden tijd aan overleg met de werknemer, (Arbo)artsen en eventuele andere adviseurs/bemiddelaars en aan de verslaglegging van deze gesprekken. Dit kost 60 uur per traject. Verder kan het aanbieden van ander werk aan een zieke werknemer, in de praktijk, lastig uitvoerbaar zijn voor een klein bedrijf. Enerzijds moet er namelijk wel ander werk zijn en anderzijds moet dat werk ook passen bij de vaardigheden en mogelijkheden van de medewerker. Naarmate een bedrijf kleiner is, kan dit uitdagender zijn.

Doorlooptijd. Ondernemers geven aan dat het onduidelijk is hoe lang het dossier en het verslag bijgehouden moet worden. De toetsing door het UWV of het dossier voldoende informatie bevat, vindt pas plaats bij de aanvraag voor ontslag, en niet tijdens het re-integratieproces. Dit zorgt voor onzekerheid over de vraag of het dossier naar het inzicht van het UWV voldoende is.

Verder wordt door sommige ondernemers als belemmerend ervaren dat de werkgever niet in gesprek mag gaan over ziekte of werkhervatting. Doordat hier altijd een arbodienst tussen moet zitten, duurt het lang voordat hier duidelijkheid over is.

Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten (nr. 31)

In het Besluit SUWI wordt aangegeven dat het werk zodanig georganiseerd moet worden dat werkplekken aangeboden kunnen worden aan personen die behoren tot de arbeidsbeperkten. Gerelateerd hieraan zijn aanbestedingen van overheden die vaak een social return bepaling (SROI) bevatten waarbij een bepaald percentage van de aanneemsom besteed moet worden aan het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Kosten. Social return bepalingen bevatten vaak een percentage van de aanneemsom. Dit leidt tot een relatief hoge kostenpost wanneer de kosten van een project met name materiaalkosten zijn. Social return bepalingen zouden uitvoerbaarder en beter in verhouding zijn als deze een percentage van de arbeidskosten omvatten in plaats van een percentage van de aanneemsom.

Complexiteit. Aannemers vinden het vaak moeilijk om in de praktijk een goede invulling te geven aan de social return eis in aanbestedingen. Doordat in bouwprojecten vaak in relatief korte tijd veel werk moet worden uitgevoerd, is er vaak geen tijd om mensen wegwijs te maken op de bouwplaats en ook geen tijd om iemand een VCA-opleiding te laten volgen. Daarnaast geldt dat mensen met een arbeidsbeperking vaak niet in staat zijn om een VCA-certificaat te behalen omdat dit vaak een te grote inspanning is voor de doelgroep. Aannemers wensen vaak dat iedereen op de bouwplaats over een VCA-certificaat beschikt. Het hebben van een VCA-certificaat is geen wettelijke verplichting maar een instrument waarmee een bedrijf laat zien dat het veilig en gezond werkt en dat het aan de wettelijke verplichtingen uit de Arbowet voldoet. Met een certificaat op zak weten klanten dat het bedrijf volgens bepaalde richtlijnen werkt om een gezonde en veilige leefomgeving te bieden voor de werknemers.

Verder lopen aannemers er tegenaan dat er minder binding ontstaat tussen het bedrijf en medewerkers die worden ingezet (vanwege de SRI-eis) omdat de bouwprojecten en contracten relatief kort duren en lokaal zijn. Het is niet vanzelfsprekend dat een persoon vanuit de doelgroep die werkzaam is op een project in de ene gemeente, daarna ingezet kan worden in een volgend project dat 50 km verderop wordt uitgevoerd. Dit belemmert een duurzame instroom van werknemers met een arbeidsbeperking in de bouw.

Doorbetalen loon bij ziekte (kort verzuim) (nr. 33)

In het Burgerlijk Wetboek wordt beschreven dat de ondernemer het loon van de werknemer moet doorbetalen gedurende de eerste twee jaar waarin de werknemer geen arbeid verricht vanwege ziekte. Het gaat hierbij om 70% van het loon met in het eerste jaar het minimumloon. Vanuit de cao Bouw & Infra wordt in het eerste ziektejaar 100% van het vast overeengekomen loon doorbetaald.

Kosten. Het grootste knelpunt voor ondernemers is dat het doorbetalen van het loon bij ziekte zorgt voor hoge kosten voor de ondernemer. Bij ziekte betaalt een werkgever in de bouw het loon het eerste jaar 100% door. Met of zonder verzekering is het kortdurend verzuim (meestal de eerste vier tot zes weken) voor rekening (eigen risico) van de ondernemer. Heeft de ondernemer een ziekteverzuimverzekering dan neemt de verzekeraar na deze periode de doorbetaling over. Zo niet, dan blijft de ondernemer tot 2 jaar doorbetalen. Dit kan 3 jaar worden wanneer het UWV de ontslagaanvraag na 2 jaar afkeurt (zie verplichting ontslag bij UWV).

Naast het doorbetalen van het loon (of de verzekeringspremie) is ook het direct wegvallen van omzet een financieel risico. Om de omzet te compenseren moet een aannemer op zoek naar een nieuwe werknemer. Dit zorgt voor dubbele lasten voor een ondernemer en dat heeft direct invloed op financiële situatie en continuïteit van de aannemer.

Complexiteit. Het draagvlak voor de verplichting is bij aannemers beperkt omdat de verantwoordelijkheid ook geldt bij ziekten buiten de invloedssfeer van de werkgever (bijvoorbeeld een sportblessure).

Doorlooptijd. Ondernemers geven aan dat de doorlooptijd van twee jaar te lang is gezien de financiële risico's die zij daarmee lopen.

Regels bij het inhuren van zzp'ers (nr. 45)

In de wet DBA is geregeld dat werkgevers bij het inhuren van zzp'ers als zelfstandige moeten controleren of er geen sprake is van loondienst. Daarnaast is geregeld dat een zzp'er recht heeft op dezelfde arbeidsomstandigheden als een werknemer in loondienst.

Tijdsbesteding. Het kost veel tijd om te bepalen of sprake is van loondienst of ondernemerschap door een zzp'er, omdat ondernemers het vaak een moeilijke opgave vinden om de arbeidsrelatie vast te stellen. Dit kost gemiddeld 10 uur per jaar.

Complexiteit. Uit de zzp-regels blijkt dat de (hoofd)aannemer medeverantwoordelijk is voor de veiligheid van zzp'ers op de bouwplaats.[11] De zzp-regels stellen echter ook dat de (hoofd)aannemer een zzp'er niet feitelijk mag aansturen. Omdat deze regels elkaar 'bijten' ontstaat er in de praktijk een dunne lijn die (hoofd)aannemers moeten bewaken. De hoofdaannemer is aansprakelijk voor incidenten op de werkplaats en wil de veiligheid van iedereen op de bouwplaats borgen maar moet tegelijkertijd voorkomen dat hij de zzp'er feitelijk aanstuurt. Ondernemers lopen er verder tegenaan dat het niet altijd duidelijk is wanneer en of de hoofdaannemer aansprakelijk is bij incidenten.

Het meewerken aan uitvragen van het CBS (nr. 53)

Het Centraal Bureau voor de Statistiek verzoekt om kosteloos statistische gegevens te verstrekken. Dit is bepaald in artikel 33 van de Wet op het Centraal EZK bureau voor de

[11] De tijd en kosten voor deze zorgplicht zijn opgenomen in de kosten voor het V&G-plan en de RI&E.

statistiek. Om hieraan te voldoen moet de ondernemer gegevens bijhouden, ontsluiten en aanleveren.

Tijdsbesteding. Doordat de hoeveelheid aan uitvragen als hoog wordt ervaren en de uitvragen vaak lang zijn, telt dit samen op tot een grote tijdsinvestering voor de ondernemer. De ondernemer is tijd kwijt aan het bijhouden van informatie, opzoeken hiervan en invullen. Daarnaast krijgt niet iedereen jaarlijkse dezelfde uitvragen waardoor het tijd kost om de uitvraag door te nemen en te begrijpen. Een aannemer besteedt gemiddeld 1,5 uur aan een aanvraag. De frequentie varieert per bedrijf. De geïnterviewde aannemers gaven aan jaarlijks tien tot 17 enquêtes van het CBS te moeten invullen.

Dienstverlening. De uitkomsten van de CBS-enquête hebben beperkte toegevoegde waarde voor de ondernemers. Dit komt bijvoorbeeld doordat het CBS met name terugkijkt, in tegenstelling tot het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) dat vooruitkijkt en beter aansluit op de denk- en belevingswereld van aannemers.

Het aantonen van de naleving van de privacyregels (nr. 56)

Volgens artikel 5 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming moet de ondernemer het naleven van de privacyregels kunnen aantonen. Aan deze verantwoordingsplicht kunnen zij voldoen door een verwerkingsregister en een register van datalekken bij te houden.

Tijdsbesteding. Om goed te kunnen voldoen aan de privacyregels moeten er altijd afspraken gemaakt worden over de uitwisseling van persoonsgegevens. Dit kost veel tijd omdat er veel administratieve werkzaamheden voor nodig zijn. Dit kost 19 uur per jaar. In de praktijk lopen aannemers daar bijvoorbeeld tegenaan bij het uitwisselen van adres- en contactgegevens met woningcorporaties/onderaannemers of installateurs.

Complexiteit. De privacyregels zijn niet duidelijk voor aannemers. Onduidelijk is vaak welke privacyregels op hen van toepassing zijn, wat ze vervolgens betekenen en hoe zij moeten aantonen daaraan te voldoen. Ook is de toegevoegde waarde van de privacyregels niet duidelijk voor hen.

Doorlooptijd. Het komen tot verwerkingsovereenkomsten voordat bijvoorbeeld contactgegevens kunnen worden uitgewisseld zorgt voor vertraging van werkzaamheden.

Dienstverlening. De Autoriteit Persoonsgegevens dreigt (in nieuwsberichten) met hoge boetes voor ondernemers die de AVG onvoldoende naleven. Ondernemers die zeker willen weten of zij voldoen aan de privacyregels kunnen echter niet bij deze controlerende instantie terecht om na te gaan of zij voldoen aan de regels.

Het aanvragen van een tijdelijke verkeersmaatregel, een ontheffing van verkeersregels en een objectvergunning (nr. 106, 104 & 110)[12]

Bij bouwprojecten moet voor de bouwplaats vaak worden aangevraagd:

- een tijdelijke verkeersmaatregel - voor bijvoorbeeld de plaatsing van een steiger of mobiele kraan);
- een ontheffing van verkeersregels - voor bijvoorbeeld het mogen rijden of parkeren waar dit normaliter niet is toegestaan;

[12] Dit betreft drie verschillende verplichtingen met vergelijkbare knelpunten. Om herhaling te voorkomen zijn de knelpunten voor deze drie verplichtingen samen beschreven.

- een objectvergunning - nodig voor werkzaamheden vanaf de openbare weg.

Tijdsbesteding. Het indienen van bovenstaande aanvragen vergt een hoge tijdsbesteding vanwege de bijlagen die aangeleverd dienen te worden en het overleg dat met de gemeente wordt gevoerd. Dit kost gemiddeld 5 uur per aanvraag. Dit kan per gemeente verschillen.

Doorlooptijd. De doorlooptijd voor het behandelen van de bovenstaande aanvragen is bij veel gemeenten lang. Hierdoor ontstaat onzekerheid over wanneer een project bijvoorbeeld kan starten. Dit kan per gemeente verschillen. Vaak dient rekening gehouden te worden met een doorlooptijd van acht weken.

5.2 Beslisboom regeldrukreductie

Het standaardkostenmodel Indicatorbedrijf (iSKM) heeft als doel om inzicht te geven in de parameters die de feitelijke en beleefde regeldruk van wettelijke verplichtingen veroorzaken. De feitelijke regeldruk is daarbij berekend voor het MKB-indicatorbedrijf als de regeldrukkosten en de beleefde regeldruk geeft het beeld van hoe ondernemers de werkbaarheid ervaren. De parameters in het model zijn daarmee de 'knoppen' waaraan gedraaid kan worden om de feitelijke en beleefde regeldruk te verminderen.

Door deze 'knoppen' te koppelen aan de beleidsdoelstelling (ofwel het maatschappelijke doel) en afwegingen die zijn gemaakt bij het tot stand komen van een verplichting, is op gestructureerde wijze na te gaan wat de mogelijkheden zijn om de beleefde en feitelijke regeldruk te reduceren. In de onderstaande figuur zijn deze op gestructureerde wijze uitgewerkt in de vorm van de beslisboom regeldrukreductie.

Het doel van de beslisboom is om mogelijke alternatieven voor een verplichting of de uitvoering daarvan gestructureerd op een rij te zetten. Hier zit een gradatie in. Alternatieven bij stap A en B zijn het meest ingrijpend, omdat ze een wetswijziging of vereenvoudiging van de verplichting vragen. Het uitvoeren van de maatregelen onder deze onderdelen maken de verplichting effectiever, oftewel de doeltreffendheid van de verplichting wordt vergroot.

Alternatieven bij stap C en D zijn makkelijker te implementeren en op kortere termijn haalbaar. Het uitvoeren van de maatregelen onder deze onderdelen maakt de verplichting efficiënter, oftewel de doelmatigheid van de verplichting wordt vergroot.

Op deze wijze biedt de beslisboom verschillende handelingsperspectieven om een verplichting te optimaliseren.

Figuur 8. Beslisboom regeldrukreductie

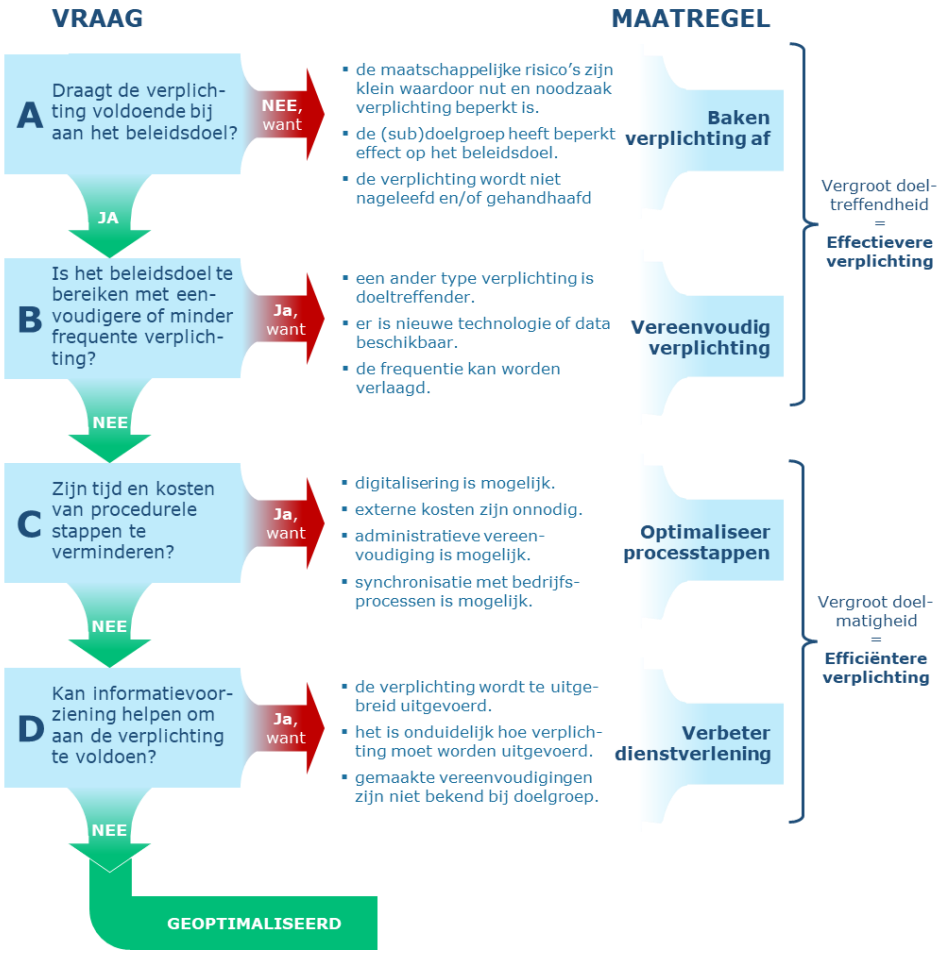

De eerste vraag (A) in de beslisboom is of de verplichting voldoende bijdraagt aan het beleidsdoel dat de wet met deze verplichting nastreeft. Als de verplichting niet direct bijdraagt aan het beleidsdoel, mag de vraag worden gesteld of deze verplichting voldoende doeltreffend is. Verplichtingen die beperkt worden nageleefd (bijvoorbeeld vanwege onbekendheid) en waarvan de handhaving beperkt is, kunnen een signaal zijn om vraag A zorgvuldig in overweging te nemen. De regeldruk is dan te reduceren door de verplichting af te schaffen of een specifiek deel van de doelgroep (bijvoorbeeld wanneer het risico beperkt is) uit te zonderen.

De tweede vraag (B) sluit aan bij de gedachte of het doel van de wet ook met een andere, eenvoudigere verplichting is te bereiken. Verplichtingen kunnen namelijk zijn verouderd of minder aansluiten op de praktijk. Ook zijn soms inzichten en ervaringen uit andere beleidsterreinen of het buitenland inspirerende voorbeelden voor andere verplichtingen. Het doel van de wet wordt dan nog steeds bereikt, maar wel met eenvoudigere verplichtingen.

De derde en vierde vraag gaan ervan uit dat de verplichting, frequentie en gevraagde gegevens blijven bestaan. Vraag C richt zich dan op het optimaliseren van de procedure en bijbehorende werkzaamheden. Vraag D is vooral gericht op het ondersteunen en faciliteren van mkb-ondernemers bij het naleven van de verplichting. Zo leidt het optimaliseren van de processtappen en het verbeteren van de dienstverlening tot een

doelmatigere (ofwel efficiëntere) inrichting van de verplichting en daarmee tot een significante vermindering van de ervaren regeldruk voor mkb-ondernemers.

Het meetbare en merkbare effect op de regeldruk voor ondernemers verschilt per vraag uit de beslisboom. Suggesties die hoog staan in de beslisboom hebben een groter effect dan vragen die lager in de beslisboom staan. In de onderstaande tabel zijn deze samengevat.

Tabel 10. Verwacht regeldrukeffect per vraag uit de beslisboom

Effect regeldruk		Vraag A	B	C	D
	Verplichting en regeldruk verdwijnen	✓	✓		
	Feitelijke (€) en beleefde regeldruk neemt af.		✓		
	Feitelijke regeldruk (€) neemt af.			✓	
	Beleefde regeldruk neemt af			✓	✓

In het hoofdrapport zijn voor 10 verplichtingen reductiemaatregelen uitgewerkt. Hierbij is dan rekening gehouden met de verschillen tussen de MKB-indicatorbedrijven die onderdeel zijn van dit onderzoek.

6 Samenvatting regeldruk aannemer

1. Aannemers ervaren regeldruk door het grote aantal wettelijke verplichtingen en de stroom aan nieuwe verplichtingen waardoor zij totaal en de samenhang met moeite overzien.

Uit het onderzoek blijkt dat aannemers geen overzicht hebben van de voor hun onderneming geldende verplichtingen of de wijze waarop zij deze in de praktijk moeten uitvoeren. In totaal heeft een aannemer met de kenmerken van het MKB-indicatorbedrijf te maken met 81 verschillende verplichtingen uit wet- en regelgeving. Hiervan is 61% werkgever gerelateerd, heeft 22% betrekking op het ondernemerschap en is 17% sectorspecifiek.[13] Uit het onderzoek blijkt dat aannemers het aantal en de complexiteit van de verplichtingen als belastend ervaren en dat dit de laatste jaren toeneemt.

Om op de hoogte te blijven van de nieuwe wettelijke verplichtingen maken aannemers voornamelijk gebruik van hun brancheorganisatie. Daarnaast worden zij geïnformeerd door hun administratiekantoor, accountant of benaderd door commerciële partijen die diensten verlenen om aan wettelijke verplichtingen te voldoen.

2. Een groot deel van de verplichtingen voor het MKB-indicatorbedrijf wordt gezien als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering.

De berekening van de regeldrukkosten bij het MKB-indicatorbedrijf de aannemer laat zien dat de regeldrukkosten ruim € 130.000 bedragen (exclusief business as usual). 46% van deze kosten zijn out-of-pocketkosten. Deze kosten zijn gerelateerd aan wettelijke verplichtingen met betrekking tot loondoorbetaling bij ziekte en een diversiteit aan verplichtingen waarvoor externe adviseurs worden ingezet.

Aannemers zien een relatief groot deel (46%) van de kosten die zij maken om aan regelgeving te voldoen als bedrijfseigen. Zij zien bijvoorbeeld veel van de verplichtingen die betrekking hebben op gezondheid en veiligheid op het werk als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering omdat zij het belangrijk en vanzelfsprekend vinden om risico's voor de gezondheid en veiligheid voor de werknemers zo veel mogelijk te verminderen.

3. 80% van de verplichtingen is goed of redelijk werkbaar, 20% wordt beoordeeld als slecht of niet werkbaar.

De in het onderzoek betrokken aannemers beoordelen 43 verplichtingen[14] als goed werkbaar: deze verplichtingen zijn meestal onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering en daarmee goed werkbaar. Zij beoordelen 12 verplichtingen als redelijk werkbaar, vaak zijn hier in de uitvoering volgens aannemers nog verbeteringen mogelijk.

Bij de verplichtingen die aannemers als slecht werkbaar (14) beoordelen speelt voornamelijk dat:

[13] Project specifieke verplichtingen die gekoppeld zijn aan bouwactiviteiten vielen tijdens het onderzoek buiten de scope.

[14] In het onderzoek is de werkbaarheid beoordeeld voor 69 van 81 verplichtingen. Met de overige 12 verplichtingen waren te weinig recente ervaringen van aannemers om hierover een oordeel te geven. Voor de berekening van de percentages is uitgegaan van ((het aantal verplichten van een categorie – onder te verdelen tussen goed werkbaar, redelijk werkbaar en slecht werkbaar + niet werkbaar - / het totaal aantal verplichtingen waarvoor de werkbaarheid is beoordeeld)) x 100%).

(a) de regelgeving moeilijk te begrijpen is waardoor zij hiervoor extern advies moeten inwinnen.

(c) wanneer fouten worden gemaakt bij de invulling, dit grote financiële consequenties kan hebben voor de ondernemer.

(d) de verplichting geen duidelijke praktische of nuttige invulling voor de aannemer heeft.

4. 10 meest belastende verplichtingen

Alle verplichtingen uit het MKB-indicatorbedrijf zijn in de regeldrukmatrix beoordeeld op basis van de regeldrukkosten en de werkbaarheid. In overleg met de deelnemende bedrijven en de brancheorganisatie is hieruit een selectie gemaakt met als vraagstelling: welke 10 verplichtingen zouden in ieder geval in een regeldruk reductieprogramma moeten terugkomen? De volgende zijn hiervoor geselecteerd:

- Ontslagprocedure met wederzijds goedvinden
- Meewerken aan re-integratie zieke medewerker
- Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten
- Doorbetalen loon bij ziekte (kort verzuim)
- Regels bij het inhuren van zzp'ers
- Uitvraag CBS
- Het aantonen van de naleving van de privacyregels
- Het aanvragen van een tijdelijke verkeersmaatregel, ontheffing verkeersregels en een objectvergunning

Uit de gesprekken met aannemers zien zij zelf bij de helft van alle geldende verplichtingen kansen om de regeldruk merkbaar te verminderen.

In de hoofdrapportage is de beslisboom regeldrukvermindering doorlopen voor een aantal verplichtingen en zijn suggesties gedaan om de regeldruk te reduceren.

Bijlagen bij rapportage:

MKB-indicatorbedrijf: De aannemer

I	Overzicht wettelijke verplichtingen MKB-indicatorbedrijf aannemer	37
II	Matrix ingevuld per verplichting	38

I Overzicht wettelijke verplichtingen MKB-indicatorbedrijf de aannemer

	Regeldruk			
	Structureel	Eenmalig	Incidenteel	Totaal
A. Werkgever	**€ 43.556**	**€ 8**	**€ 40.522**	**€ 84.086**
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	**€ 12.859**	**€ -**	**€ 1.233**	**€ 14.092**
1: Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ -	€ -	€ 139	€ 139
10: Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ -	€ -	€ -	€ -
11: Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ 286	€ -	€ -	€ 286
12: Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	€ 503	€ -	€ -	€ 503
127: De werkgever is verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beheersmaatregeler	€ -	€ -	€ -	€ -
13: Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€ 5.155	€ -	€ -	€ 5.155
15: Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ 116	€ 116
16: Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€ -	€ -	€ -	€ -
17: Het bijhouden van een ongevallenregistratie	€ -	€ -	€ -	€ -
18: Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen	€ -	€ -	€ -	€ -
2: Het meewerken aan inspecties van NLA	€ -	€ -	€ 34	€ 34
3: Het aanwijzen van een preventiemedewerker	€ -	€ -	€ -	€ -
4: Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ -	€ -	€ -	€ -
5: Aanstellen coördinator uitvoeringsfase	€ -	€ -	€ 945	€ 945
6: Het voeren van overleg over het arbobeleid	€ 308	€ -	€ -	€ 308
7: Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 4.954	€ -	€ -	€ 4.954
8: Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 1.654	€ -	€ -	€ 1.654
9: Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€ -	€ -	€ -	€ -
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	**€ 25.843**	**€ -**	**€ 39**	**€ 25.882**
121: Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	€ 660	€ -	€ -	€ 660
19: Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€ 4.410	€ -	€ -	€ 4.410
20: Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€ 2.939	€ -	€ -	€ 2.939
21: Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administ	€ -	€ -	€ -	€ -
22: Het doorbetalen loon bij ziekte (langdurig verzuim via verzekering)	€ 17.834	€ -	€ -	€ 17.834
23: Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	€ -	€ -	€ -	€ -
34: Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer	€ -	€ -	€ 39	€ 39
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	**€ -**	**€ -**	**€ 38.626**	**€ 38.626**
24: Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden	€ -	€ -	€ 2.850	€ 2.850
25: Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€ -	€ -	€ 540	€ 540
26: Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter	€ -	€ -	€ -	€ -
27: Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€ -	€ -	€ 1.062	€ 1.062
28: Het bijhouden van het ziekteverzuim	€ -	€ -	€ -	€ -
29: Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€ -	€ -	€ 810	€ 810
30: Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€ -	€ -	€ 4.148	€ 4.148
31: Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten	€ -	€ -	€ 3.378	€ 3.378
32: Premie differentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€ -	€ -	€ -	€ -
33: Het doorbetalen van het loon bij ziekte (kort verzuim)	€ -	€ -	€ 25.839	€ 25.839
A-4 Werkgever overig	**€ 4.854**	**€ 8**	**€ 624**	**€ 5.486**
120: De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€ -	€ -	€ -	€ -
122: Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap	€ -	€ -	€ -	€ -
35: Het indienen en betalen van aangifte loonbelasting	€ -	€ -	€ -	€ -
36: Het betalen van loon aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
37: Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
38: Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
39: Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
40: Het voeren van een loonadministratie	€ 3.861	€ -	€ -	€ 3.861
41: Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ -	€ -	€ -	€ -
42: Het indienen van een aanmelding als werkgever	€ -	€ 8	€ -	€ 8
43: Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€ -	€ -	€ -	€ -
44: Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€ 603	€ -	€ -	€ 603
45: Regels bij het inhuren van zzp'ers	€ 390	€ -	€ -	€ 390
46: Ketenaansprakelijkheid	€ -	€ -	€ 624	€ 624
B. Ondernemer	**€ 10.830**	**€ 23**	**€ 2.504**	**€ 13.358**
B-1 Belastingen en financiën	**€ 8.580**	**€ -**	**€ -**	**€ 8.580**
48: Het indienen en betalen van aangifte omzetbelasting	€ 936	€ -	€ -	€ 936
49: Het indienen en betalen van aangifte winstbelasting	€ 2.340	€ -	€ -	€ 2.340
50: Het opstellen van de jaarrekening	€ 5.265	€ -	€ -	€ 5.265
51: Het betalen van gemeentelijke belastingen	€ 39	€ -	€ -	€ 39
B-2 Bedrijfsvoering	**€ 2.231**	**€ 23**	**€ 2.376**	**€ 4.630**
52: Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	€ -	€ -	€ 975	€ 975
53: Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€ -	€ -	€ 1.386	€ 1.386
54: Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€ 29	€ -	€ -	€ 29
55: Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€ -	€ 23	€ -	€ 23
56: Het aantonen van de naleving van de privacyregels	€ 1.425	€ -	€ -	€ 1.425
57: Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens	€ -	€ -	€ -	€ -
59: Keuringen van installaties	€ 777	€ -	€ -	€ 777
60: Het melden van een datalek aan de betrokkene	€ -	€ -	€ -	€ -
61: Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€ -	€ -	€ 15	€ 15
62: Het hebben van een functionaris voor gegevensbescherming	€ -	€ -	€ -	€ -
B-3 Ondernemer, overig	**€ 20**	**€ -**	**€ 128**	**€ 147**
63: Het aanvragen van een licentie bij een CBO, inclusief afdracht	€ 20	€ -	€ -	€ 20
64: Het naleven van algemene eisen aan het gebouw	€ -	€ -	€ -	€ -
65: Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€ -	€ -	€ -	€ -
66: Het aanvragen van een energielabel	€ -	€ -	€ 128	€ 128
C. Sectorspecifiek	**€ 3.007**	**€ 8**	**€ 30.322**	**€ 33.337**
C-1 Omgevingsverplichtingen	**€ 577**	**€ -**	**€ 1.259**	**€ 1.836**
101: Het aanvragen van een omgevingsvergunning	€ -	€ -	€ 1.259	€ 1.259
68: Het nemen van maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst	€ 577	€ -	€ -	€ 577
84: Het beperken van emissies	€ -	€ -	€ -	€ -
C-2 Brandveiligheid	**€ -**	**€ -**	**€ 14**	**€ 14**
69: Het meewerken aan inspecties van de brandweer	€ -	€ -	€ 14	€ 14
C-3 Sectorspecifiek, overig	**€ 2.430**	**€ 8**	**€ 29.050**	**€ 31.487**
103: Het aanvragen van een parkeervergunning of -ontheffing	€ 2.430	€ -	€ -	€ 2.430
104: Het aanvragen van een objectvergunning	€ -	€ -	€ 5.832	€ 5.832
106: Het indienen van een verzoek tot een tijdelijke verkeersmaatregel	€ -	€ -	€ 10.395	€ 10.395
110: Het aanvragen van een ontheffing van de verkeersregels	€ -	€ -	€ 7.560	€ 7.560
111: Het indienen van een aanvraag of melding voor mobilofoons of portofoons	€ -	€ -	€ 108	€ 108
76: Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€ -	€ 8	€ -	€ 8
78: Het meewerken aan inspectes van de gemeente of omgevingsdienst	€ -	€ -	€ 1.190	€ 1.190
81: Het opstellen van een Veiligheids- en Gezondheidsplan	€ -	€ -	€ 2.363	€ 2.363
86: Het indienen van een kennisgeving over gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ 170	€ 170
99: Het aanvragen van een ontheffing geluidhinder	€ -	€ -	€ 1.432	€ 1.432
Eindtotaal	**€ 57.393**	**€ 39**	**€ 73.349**	**€ 130.780**

II Matrix ingevuld per verplichting

In de regeldrukmatrix is de werkbaarheid van een verplichting uitgezet tegen de regeldrukkosten. De nummers in de tabel van bijlage I corresponderen met de nummers in de regeldrukmatrix.

Schaalverdeling van de as regeldrukkosten

De MKB-indicatorbedrijven verschillen van elkaar in omvang, omzet, kosten en regeldrukkosten. Bij gebruik van dezelfde bandbreedte in € per categorie ("laag", "middel" en hoog), ontstaat er daarom een vertekend beeld van de regeldruk voor de verschillende MKB-indicatorbedrijven. Er is daarom voor gekozen om voor ieder MKB-indicatorbedrijf een eigen schaalindeling te maken die is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten. Hierdoor is het (door de resultaten te projecteren) ook mogelijk om de hoogte van de regeldruk tussen MKB-indicatorbedrijven te vergelijken.

De uitgangspunten voor indeling van de regeldrukkosten zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 11. Uitgangspunten schaalindeling as regeldrukkosten

Categorie	Ondergrens	Bovengrens
Bedrijfseigen kosten	In deze "kolom" komen alle verplichtingen terug waarvan de kosten volledig worden beschouwd als bedrijfseigen kosten. De regeldrukkosten zijn in dat geval € 0.	
Laag	€ 0	5% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk
Middel	5% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk	20% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk
Hoog	20% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk	120% van regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk

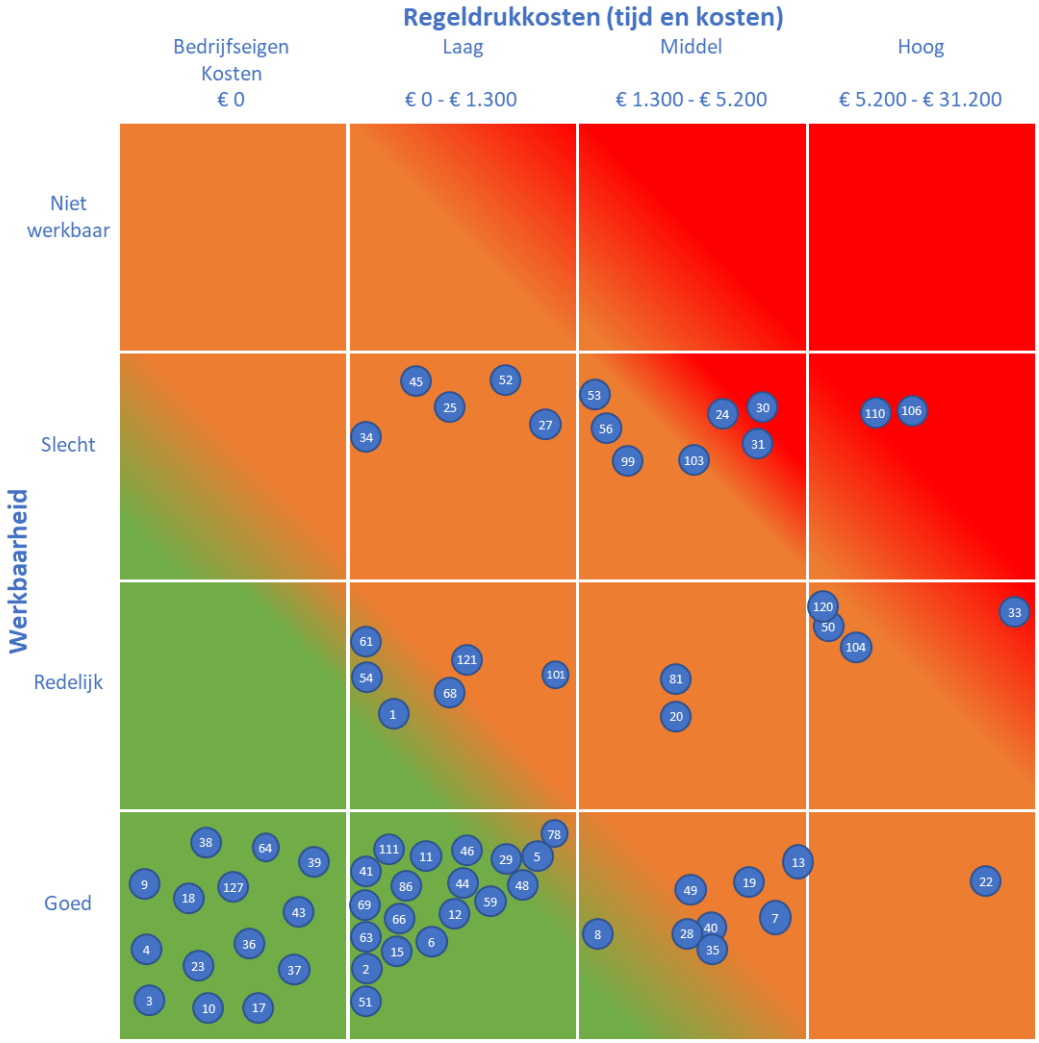
Regeldrukkosten (tijd en kosten)
Bedrijfseigen Kosten
€ 0
Laag
€ 0 - € 1.300
Middel
€ 1.300 - € 5.200
Hoog
€ 5.200 - € 31.200
Werkbaarheid
Niet werkbaar
Slecht
Redelijk
Goed
45
52
25
27
34
53
56
99
24
30
31
103
110
106
61
54
121
68
1
101
81
20
120
50
104
33
38
64
39
9
127
18
43
4
36
23
37
3
10
17
111
11
46
29
5
78
41
86
44
48
69
66
12
59
63
15
6
2
51
49
19
13
7
8
28
40
35
22